
MAGISTRÁT HLAVNÉHO MESTA SLOVENSKEJ REPUBLIKY BRATISLAVY

Materiál na rokovanie
Mestského zastupiteľstva
hlavného mesta SR Bratislavy
dňa 24.10. 2013

INFORMÁCIA O STAVE PRÍPRAV ROPOVODU BRATISLAVA - SCHWECHAT

Predkladateľ:

doc. RNDr. Milan Ftáčnik, CSc.v.r.
primátor

Materiál obsahuje:

1. Informáciu o stave príprav ropovodu
Bratislava Schwechat

Zodpovedný:

Ing. arch. Jela Plencnerová, v.r.
zástupkyňa riaditeľa a vedúca oddelenia
koordinácie územných systémov

Spracovateľ:

Ing. arch. Jela Plencnerová, v.r.
Oddelenie koordinácie územných systémov

Október 2013

Informácia o stave príprav ropovodu Bratislava - Schwechat

Informácia o projekte ropovodného prepojenia Bratislava-Schwechat sa predkladá ako plnenie Uznesenia MsZ č.1042/2013, zo dňa 24. – 25. 04. 2013, ktorým MsZ žiada primátora hlavného mesta SR Bratislavy, predložiť komplexný materiál o trasovaní ropovodu Bratislava-Schwechat s prijatými uzneseniami a materiálmi vlády SR a stanoviskami odborných útvarov Magistrátu hlavného mesta SR Bratislavy, hlavnej architektky, hlavného dopravného inžiniera, ako aj Bratislavskej vodárenskej spoločnosti, a.s. následného uznesenia č. 1147/2012 časť D bod 3 zo dňa 26.6.2013, ktorým MsZ žiada dopracovanie informačného materiálu.

Materiál v zmysle uznesenia č. 1042/13 zo dňa 25.4.2013, bol vypracovaný v rozsahu a podrobnosti na základe informácií, ktoré má hl. mesto k dispozícii. Od toho času hl. mestu **nebol poskytnutý žiadny nový materiál ohľadom trasovania ropovodu**, ktorý by bolo možné odborne vyhodnotiť a predložiť ako informáciu mestskému zastupiteľstvu.

K problematike trasovania ropovodu sa v rámci prerokovania návrhu ÚPN VÚC Bratislavského kraja uskutočnila diskusia na úrovni primátor, vedúci úradu BSK, kde bolo konštatované, že trasa ropovodu musí byť v prvom kroku stanovená v územnom pláne VÚC a až následne môže byť riešené konkrétne trasovanie na území hlavného mesta. **Do územného plánu mesta je možné navrhnúť trasu ropovodu až na základe kladne prerokovanej podrobnejšej dokumentácie – urbanistickej štúdie, ktorá preverí konkrétne možnosti a limity trasovania ropovodu.**

Najnovšie informácie:

1. ÚPN-R BSK

Zastupiteľstvo Bratislavského samosprávneho kraja **uznesením č. 60/2013** zo dňa 20. 09. 2013 schválilo **nový Územný plán regiónu – Bratislavský samosprávny kraj**.

Záväznú časť územného plánu vyhlásilo:

Všeobecne záväzným nariadením Bratislavského samosprávneho kraja č. 1 / 2013, ktorým sa vyhlasuje záväzná časť Územného plánu regiónu - Bratislavský samosprávny kraj
VZN nadobúda účinnosť **15. 10. 2013**.

Text uznesenia je zverejnený na webovej stránke BSK:

<http://www.region-bsk.sk/clanok/rokovanie-zastupitelstva-bsk-20-9-2013-552628.aspx>

Trasovanie ropovodu je riešené v rámci nového Územného plánu regiónu – Bratislavský samosprávny kraj, nasledovne:

V smernej časti:

(citácie vybraných častí - kurzíva)

16.4. Produktovody

16.4.2. Návrh riešenia

Na území BSK sú zámery rozvoja produktovodov, pre ktoré je potrebné v samostatných procedúrach v súlade s platnými predpismi optimalizovať územné vedenie trás potrubných vedení strategických surovín (ropa, zemný plyn) v súlade s rozvojom ropného a plynárenského priemyslu s cieľom udržať a posilniť strategicky dôležité postavenie Slovenska z pohľadu medzinárodných tranzitov a obchodu v Európe.

V roku 2010 Zastupiteľstvo Bratislavského samosprávneho kraja prijalo k vtedy prerokovanej navrhovanej trase ropovodu uznesenie č. č.75/2010 zo dňa 1.10.2010, v ktorom prijalo informáciu a

stanovisko BSK k trase ropovodu Bratislava – Schwechat. V stanovisku sa uvádza: „Doterajšie presadzovanie výstavby ropovodu cez územie európskeho významu NATURA 2000, ktorým Žitný ostrov je, znamená podľa Bratislavského samosprávneho kraja porušenie platných legislatívnych pravidiel vlády SR a tiež obchádzanie výsledkov posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Navrhovanú trasu ropovodu Bratislavský samosprávny kraj zásadne odmieta a podľa vyjadrenia jeho predsedu urobí kraj všetko pre to, aby ropovod uvedenou trasou cez Žitný ostrov neviedol.“

V záväznej časti:

(citácie vybraných častí - kurzíva)

9. Zásady a regulatívy rozvoja nadradeného technického vybavenia

9.4. V oblasti zásobovania plynom a ropnými produktmi:

9.4.5. optimalizovať územné vedenie trás potrubných vedení strategických surovín (ropa, zemný plyn) na území BSK, vrátane zámeru ropovodu Družba – Schwechat mimo CHVO Žitný ostrov, v súlade s rozvojom ropného a plynárenského priemyslu.

* * *

2. ENERGETICKÁ POLITIKA SR

Mesto Bratislava obdržalo na vyjadrenie materiál, ktorý vypracovalo Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky:

Energetická politika Slovenskej republiky, (Návrh) September 2013

(citácie vybraných častí - kurzíva)

V kapitole **II. ENERGETICKÁ POLITIKA EURÓPSKEJ ÚNIE** na str.5 sa uvádza:

*„V oblasti energetickej infraštruktúry boli v novembri 2010 v označené **„Priority v oblasti energetickej infraštruktúry do roku 2020 a na nasledujúce roky“** identifikovať základné úlohy pre potreby rozvoja infraštruktúry v sektoroch ropy, plynu a elektriny do roku 2020 a základné dlhodobé a krátkodobé (do roku 2020) priority v oblasti európskej infraštruktúry potrebné na dobudovanie prepojení vnútorného trhu. Medzi ne patria aj Južný plynárenský koridor, Severo-južné plynárenské a ropné prepojenia, elektrizačné prepojenia v strednej a južnej Európe týkajúce sa rozvoja energetickej infraštruktúry v strednej Európe s významom pre SR a jeho postavenie v strednej Európe. Tieto projekty boli ďalej rozpracované v návrhu **„Balička energetickej infraštruktúry“**, ktorý bol predložený v roku 2011. S cieľom podporiť severo-južné prepojenia v strednej Európe zriadila EK na základe spolupráce krajín V4 pracovnú skupinu na vysokej úrovni pre severo-južné prepojenia, ktorá do konca roka 2011 identifikovala projekty energetickej infraštruktúry v sektoroch plynárenstva, elektroenergetiky a ropy v regióne strednej a juhovýchodnej Európy.*

Predstavitelia Slovenska, Rakúska, Bulharska, Česka, Nemecka, Maďarska, Poľska, Rumunska, Slovinska - a zástupcovia Chorvátska a EK dňa 23. novembra 2011 v Bruseli podpísali Memorandum o porozumení na severo-južné energetické prepojenie, ktorého súčasťou bol aj Akčný plán, do ktorého boli zahrnuté aj projekty týkajúce sa SR Cieľom týchto aktivít je zahrnúť projekty severojužného koridoru relevantné pre SR do zoznamu projektov EÚ tzv. projektov spoločného záujmu na základe nariadenia o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru, ktorú nahradilo doterajší mechanizmus posudzovania projektov transeurópskych sietí v oblasti energetiky (TEN-E). SR je súčasťou regionálnych skupín strednej, východnej a juhovýchodnej Európy týkajúcich sa severo-južných prepojení v oblasti elektroenergetiky, plynárenstva a ropy, ako aj regionálnej skupiny pre Južný koridor. SR sa snaží o presadenie projektov prepojenia medzi SR a Maďarskom, SR a Poľskom, projekt

rozšírenia kapacity zásobníka Láb (plynárenstvo), klastrov prepojení medzi SR a Maďarskom (elektroenergetika), ako aj rozšírenie kapacity ropovodu Adria a prepojenie Bratislava - Schwechat (sektor ropy) do regionálnych zoznamov projektov spoločného záujmu. Následne tieto projekty (v prípade kladného posúdenia a zahrnutia do zoznamu projektov na úrovni EÚ) budú môcť získať podporu EK na ich realizáciu v rámci budúcej finančnej perspektívy EÚ.“

V kapitole: **2.3 Energetická bezpečnosť**, v časti **Diverzifikácia energetických zdrojov a prepravných trás** na str. 20 sa uvádza:

„V súčasnosti Slovenská republika udržiava núdzové zásoby ropy a ropných produktov na úrovni 93 dní priemernej dennej spotreby za rok 2011. Celkové núdzové zásoby SR predstavujú cca 650 tisíc ton. Podľa smernice EÚ núdzové zásoby SR nedosahujú 90 dní na základe čistých denných dovozov, preto núdzové zásoby budú doplnené tak, aby boli v súlade s uvedenou smernicou.

Ropnú bezpečnosť SR výrazne posilní plánovaná rekonštrukcia ropovodu Adria - Friendship1, spočívajúca vo zvýšení jeho prepravnej kapacity a projekt Bratislava –Schwechat (Projekt BSP), ktorý rieši prepojenie ropovodu Družba s rafinériou OMV Schwechat pri Viedni. V tejto súvislosti zaradila EK projekt BSP do kategórie strategických energetických prepojení, nakoľko prispieva aj k diverzifikácii dopravy ropy v rámci krajín EU.

Kapitola : **3.2 Zásobovanie ropou** na str. 43 okrem iného uvádza:

Zdroje a preprava ropy

Domáca ťažba ropy je v porovnaní so spotrebou takmer zanedbateľná. Očakáva sa trend jej postupného znižovania až do doťaženia zásob hruba na úrovni roku 2020.

Hlavným zdrojom nášho ropného priemyslu (Slovnaft, a.s.) je ropa, ktorá sa dováža z Ruska a z Azerbajdžanu prostredníctvom ropovodu Družba. Slovnaft a.s. ročne spracuje 5,3 - 6,0 mil. ton ropy. V roku 2010 sa do Slovnaftu, a.s. doviezlo 5,5 mil. ton, v roku 2011: 6 mil. ton a v roku 2012: 5,36 mil. ton ropy.

Aktuálne sa ropa prepravuje v súlade s „Dohodou medzi vládami SR a Ruskou federáciou o spolupráci v oblasti dlhodobých dodávok ropy“, ktorej platnosť skončí v roku 2014, s dohodnutým množstvom do 6 mil. ton za rok.

Prepravná kapacita slovenského úseku ropovodu Družba je 20 mil. ton/rok. Aktuálna preprava ropy spoločnosťou Transpetrol je na úrovni 10-11 mil. ton/rok. Z toho do 6 mil. ton tvoria dodávky pre rafinériu Slovnaft, a.s. zvyšok pre rafinérie v Českej republike a malé množstvo iným odberateľom. Znížené využívanie ropovodu bolo spôsobené poklesom prepravy do Českej republiky, kde značná časť dodávok je realizovaná prostredníctvom ropovodu IKL (Ingolstadt – Kralupy nad Vltavou – Litvínov).

Ropovodný systém v SR vlastní a prevádzkuje spoločnosť Transpetrol, a.s., ktorá zabezpečuje prepravu ropy pre zákazníkov v SR, v Českej republike a tranzitnú prepravu ropy smerom do Maďarska. Ropovodom Družba prepravuje ruskú ropu REBCO pre rafinériu Slovnaft, a.s. a sporadicky aj cez ropovod Adria z Maďarska.

Diverzifikácia zdrojov ropy

Ropovod Adria – (Projekt Adria) v prípade diverzifikácie je predovšetkým využiteľný existujúci ropovod, napojený na morský prístav Omišalj v Chorvátsku. Spoločnosti Slovnaft a MOL pripravujú projekt rekonštrukcie a zvýšenia prepravnej kapacity ropovodu Adria -na trase Šahy – Százhalombatta (Maďarsko) s cieľom zvýšiť využívanie a prepravnej kapacity ropovodu z 3,5 na 6 mil. ton/rok a zabezpečiť tým diverzifikáciu prepravy ropy pre SR.

Ropovod má byť uvedený do prevádzky v roku 2015.

Ropovod Bratislava-Schwechat Pipeline (Projekt BSP) - má prepájať ropovodný systém Družba s rafinériou Schwechat pri Viedni a s ropovodným systémom TAL a AWP. Prepojenie umožní zásobovať rafinériu Schwechat z ropovodu Družba. Prínosom projektu je zvýšenie významu slovenského úseku ropovodu Družba v rámci paneurópskych ropovodných dopravných ciest a zároveň aj výrazné zlepšenie ekonomickej bilancie spoločnosti Transpetrol a.s. Na druhej strane v prípade prerušenia dodávok ropy ropovodom Družba bude možné ropovodom BSP zásobovať aj rafinériu Slovnaft, reverzným tokom ropy z terminálu v Terste.

*V januári 2013 bol vládou SR schválený materiál - **Informácia o projekte ropovodného prepojenia Bratislava-Schwechat** - posúdenie strategického charakteru a realizovateľnosti prepojenia ropovodu Družba s rafinériou Schwechat. V materiáli je uvedený postup ďalších prác vrátane zabezpečenia záväzkov rakúskej strany a ich výsledkom by malo byť predloženie komplexne spracovaného materiálu s presne špecifikovanou trasou ropovodu BSP, vrátane všetkých súvisiacich dokumentov zabezpečujúcich jeho realizáciu, prevádzku, ekonomickú návratnosť a environmentálnu bezpečnosť, na rokovanie vlády SR do konca roku 2013.*

Na financovaní uvedeného projektu sa budú v plnom rozsahu podieľať zúčastnené spoločnosti TRANSPETROL, a.s. a OMV. Náklady na projekt sa odhadujú vo výške 75-140 mil. EUR. Z hľadiska energetickej bezpečnosti a diverzifikácie v oblasti ropy, majú obidva uvedené projekty – tak projekt Adria, ako aj projekt BSP -strategický význam, čo je súčasťou hodnotenia aj zo strany EK. Dňa 24. 07. 2013 bol schválený na rokovaní Rozhodovacieho orgánu pre prijatie návrhu EÚ zoznamu projektov spoločného záujmu regionálny zoznam Projektov spoločného záujmu (ďalej len „PCI“) v sektoroch elektroenergetiky, plynárenstva a dodávok ropy. Súčasťou zoznamu projektov PCI, týkajúcich sa SR je aj uvedený projekt Adria, ktorého realizátorom je maďarský koncern MOL, resp. spoločnosť Slovnaft a.s., a tiež projekt ropovodného prepojenia medzi SR republikou a Rakúskou republikou (BSP), ktorý realizujú spoločne Transpetrol, a.s. a spoločnosť OMV.

Ďalšia možnosť dodávok ropy pre SR sú dodávky ropy z Českej republiky, ktorá je napojená na ropovod IKL a TAL a ktorá tiež zvažuje vybudovanie nového ropovodu do Nemecka v smere rafinérie Litvínov – Leuna (Schwedt), ktoré je napojené na severnú vetvu ropovodu Družba prechádzajúcu cez Poľsko.

Obe trasy predstavujú len čiastočnú stabilitu dodávok pre SR, keďže ropovodné spojenie TAL je už v súčasnosti kapacitne obmedzené, resp. plne využitý, a to najmä pre prípady pokiaľ rafinérie v Českej republike nebudú môcť prijímať ropu z ropovodu Družba bez ohľadu na pôvod. Možnosť reverzných dodávok ropy (3,5 mil./rok) z Českej republiky do SR by bola realizovateľná až po technickej úprave prečerpávacích staníc v Českej republike.

Ciele ropného priemyslu

- *spoločne uspokojiť domáci trh pohonnými hmotami a ďalšími ropnými produktmi,*
- *zabezpečiť primiešavanie biozložiek podľa Národného akčného plánu pre energiu obnoviteľných zdrojov do roku 2020.*

Opatrenia pre dosiahnutie cieľov

- *doriešiť vedenie trasy ropovodu Bratislava – Schwechat tak, aby neboli ohrozené zásoby podzemných vôd Žitného ostrova a negatívne dosahy na životné prostredie;*
- *pokračovať v príprave vytvárania podmienok pre diverzifikáciu dodávok ropy (dopravné cesty, zdroje);*
- *realizovať projekt rekonštrukcie a zvýšenia kapacity ropovodu Adria;*
- *zintenzívniť využívanie alternatívnych, menej uhlíkovo intenzívnych palív v doprave;*
- *zvýšiť úsilie s cieľom obmedziť nárast dopytu po ropu riadením dopytovej strany, najmä v odvetvi dopravy;*
- *monitorovať strednodobý rast dopytu a hodnotiť celkové požiadavky na skladovanie za účelom zaistenia dostatočného rozšírenia kapacity pre strategické zásoby.*

V súčasnosti Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy pripravuje komplexné stanovisko k uvedenému materiálu.

Záver:

Najbližšie kroky mesta:

- vyjadrenie k energetickej koncepcii – október 2013

K problematike trasovania ropovodu sa budeme môcť podrobne vyjadriť až po obdržaní nasledovných podkladov:

- Stanovenie trasy ropovodu v ÚPN VÚC BSK. Pokiaľ nie je v ÚPN VÚC BSK stanovená trasa ropovodu, do ÚPN BA sa nedá nič „Zmenami a doplnkami“ vkladať, nakoľko návrh bude vždy v rozpore s ÚPN VÚC BSK,
- Alternatívy trasovania v podrobnej mierke. Pokiaľ nemáme podklady ku trase ropovodu, nemáme ako posúdiť dopad ropovodu na iné funkčné a priestorové využitie mesta,
- Technické riešenie ropovodu – napr. uloženie v zemi, alebo v kolektore, atď. Pokiaľ nevieme aké bude konkrétne technické riešenie ropovodu, nevieme aký by mohol mať potenciálny vplyv ropovodu na okolité územie.
- Definovanie a režim ochranného pásma. Potrebujeme aby bolo zadané ochranné pásmo ropovodu a jeho režim – aké aktivity sú v ochrannom pásme prípustné a čo neprípustné

Vzhľadom na popísaný stav veci, navrhujeme zmeniť termín plnenia uznesenia č. 1147/2013 na trvalú úlohu s termínom kontroly každých 6 mesiacov.

Predĺženie Ropovodu DRUŽBA trasa Bratislava (rafinéria Slovnaft) - Schwechat (rafinéria OMV)

Cez územie hlavného mesta by mala viesť trasa ropovodu, resp. produktovodu súkromnej spoločnosti Bratislava-Schwechat Pipeline GmbH, ktorá vo svojej aktuálnej podobe ešte mestu na schválenie predložená nebola. Z tohoto dôvodu sa budem vyjadrovať k tomuto problému z viacerých hľadísk rozvoja mesta. Prvým hľadiskom je trasovanie ropovodu ako také cez územie Hl. mesta SR Bratislava s tými prírodnými špecifikami, ktoré sú pre toto územie charakteristické a ktoré vytvárajú pri ich ochrane základný potenciál na rozvoj a život v našom meste.

Trasovanie ropovodu cez územie Bratislavy

Podľa ÚPN Hl. mesta SR Bratislavy 2007 sa územia Bratislavy bezprostredne dotýka zámer prepojenia rafinérií Slovnaft a Schwechat pri Viedni (diaľkovod SBL), čím sa prepoja systémy TAL/AWP - Družba. Vtedy sa vybrala ako najvýhodnejšia trasa „...od Kittsee smerom južne od Janíkovho dvora, pod ČOV Petržalka, s prechodom Dunaja a ďalej popri severnom okraji Biskupického ramena. Zaústenie jednotlivých potrubí do Slovnaftu bude do blokov pri jeho západnom aj východnom okraji s tým, že časť potrubí pôjde v koridore pri južnom okraji Slovnaftu“ (citát ÚPN 2007). Ďalej sa v texte píše: „Úlohou územného plánovania je aj predvídať a zabezpečovať pokrývanie potrieb spoločnosti v dlhodobom výhľade. **V prípade uvedenej investície ide o rezervovanie a chránenie koridoru pre umožnenie výstavby produktovodov, až pre ne opäť nastanú vhodné podmienky...**“

Dňa 8. 6. 2004 vydalo hl. mesto napriek rozporu so Zákom o vodách č. 184/2002 § 24 čl. 4, kde sa hovorilo o zákaze stavať alebo rozširovať v chránenej vodohospodárskej oblasti (CHVO) o. i. ropovody a produktovody na prepravu nebezpečných látok, súhlasné stanovisko s umiestnením stavby Ropovod Bratislava – Schwechat. Posudzovaná trasa bola v súlade s vtedy platnou Aktualizáciou územného plánu hlavného mesta SR Bratislavy, rok 1993. Napriek súhlasnému stanovisku mesta, na ktorého území sa ropovod mal viesť cez vzácné prírodné územia (územia CHKO Dunajské luhy, Natura 2000) a CHVO Žitný ostrov, **MŽP SR vo svojom záverečnom stanovisku zo 14. 3. 2005 pre realizáciu navrhovanej činnosti (stavbu ropovodu) neodporúčalo a odporúčalo hľadať nový variant trasy mimo chránenej vodohospodárskej oblasti.**

Koridor produktovodov sa napriek rozhodnutiu MŽP SR z roku 2005 opäť ocitol v ÚPN Hl. mesta Bratislavy, 2007: „Návrh stavby sa v záverečnej fáze prípravy dostal do rozporu s vodohospodárskymi záujmami na ochrane mimoriadne významných zdrojov pitnej vody na Žitnom ostrove, vodného zdroja Rusovce-Ostrovne lúčky-Mokrad' a vodného toku Dunaj.“ Napriek uvedenému vývoju sa návrh koridoru produktovodov v riešení tohto ÚPN ponecháva. Jeho chránenie je totiž stanovené v záväznej časti ÚPN VÚC Bratislavského kraja, vyhlásenej v nariadení vlády SR č. 20 z 8. 1. 2003, ktoré sa musí rešpektovať, až kým nedôjde k jeho zmene.“ Ten istý dokument ďalej uvádza: **„Iný koridor pre produktovody SBL už na území mesta nie je k dispozícii.“**

Rozhodnutie ponechať trasovanie ropovodu, resp. produktovodu nebezpečných látok na území Hl. mesta SR bolo v príkrom rozpore s intenciou strategického rozvoja Hl. mesta SR a cieľmi spracovania územného plánu, ktorým sú:

- vytvoriť územné a technické predpoklady harmonického rozvoja mesta, jeho mestských častí a jeho záujmového územia **s rešpektovaním daností územia, jeho jestvujúcich prírodných a kultúrnych hodnôt a zvyšovania kvality životného prostredia.**
- navrhnuť funkčné, prevádzkové a priestorové usporiadanie územia, navrhnuť usmernenie a základné regulatívy pre využitie jednotlivých plôch v súlade so strategickými cieľmi pre dobudovanie Bratislavy ako mesta:

- so zodpovedajúcou „trvalo“ udržateľnou kvalitou mestského prostredia a jeho prírodného zázemia, s kvalitným existenčným rámcom života občanov mesta i jeho záujmového územia,
- pohostinného pre dlhodobých i krátkodobých návštevníkov,
- s vysokou hodnotou mestských priestorov a reprezentatívnym architektonickým a urbanistickým obsahom hlavného mesta Slovenska,
- s vysokým medzinárodným významom ako jednej z metropol strednej Európy a Podunajska,
- s vysokou kvalitou dopravnej sústavy, osobitne v hromadnej preprave osôb,
- **so zdravým životným prostredím a zachovanými prírodnými hodnotami.**

Z tohto pohľadu hrá šírka ochranného koridoru z hľadiska technických noriem len podružnú rolu, i keď naše mesto je štrukturálne nesúrodo zastavané a na jeho území sa nachádzajú nezastavané koridory. Výhľadovo má však možnosti rastu práve v územiach a akékoľvek široké ochranné koridory vedené územím hl. mesta budú trvalo spôsobovať problémy a zo súčasného pohľadu nepredvídateľné obmedzenia z hľadiska územného rozvoja mesta. Z hľadiska ochranného pásma produktovodov by mohol byť takýto koridor s viacerými súbežnými potrubiami (časť B, str. 256, 257) široký až 2 x 300 m + šírka pásu územia, v ktorom sú priamo uložené súbežne vedúce potrubia, čo môže byť viac ako 600 m. Z uvedeného vyplýva, že podzemné uloženie redukuje šírku takéhoto nezastaviteľného koridoru na polovicu.

*„Podľa STN 65 0204 Diaľkovody horľavých kvapalín má byť bezpečnostná vzdialenosť od diaľkovodu napr. : **300 m pre zvlášť dôležité objekty, 200 m pre mosty nad vodnými tokmi, 150 m pre sídelné útvary miest a obcí, priemysel, skladové okrsky atď.** Podľa STN 65 0208 Diaľkovody horľavých skvapalnených uhľovodíkových plynov má byť bezpečnostná vzdialenosť od diaľkovodu napr. : **200 m od sídelných útvarov miest, priemyselných závodov, mostov; 100 m od ČOV, železničných tratí, cestných komunikácií** a pod. Ak sa zoberie do úvahy, že bezpečnostná vzdialenosť platí rovnako z oboch strán diaľkovodu (produktovodu), vychádza z toho šírka ochranného pásma produktovodov : 600 - 400 - 300 - 200 m + šírka pásu územia, v ktorom sú priamo uložené súbežne vedúce potrubia. Podľa noriem možno uvedené šírky bezpečnostných vzdialeností redukovať pri podzemnom uložení potrubí až o 50% v prípade použitia rúr so zväčšenou hrúbkou steny a účinnejšou protikoróznou ochranou a so súhlasom príslušných orgánov.“*

Z uvedeného vyplýva, že trasa, ktorá je dnes uvedená v smernej časti ÚPN 2007 je nevyhovujúca z hľadiska posúdenia vplyvov na životné prostredie (podľa stanoviska MŽP SR 14. 3. 2005. Potenciálne ohrozenie povrchových vôd (tok Dunaja) patrí v danom území k jedným z najvážnejších problémov, vodné zdroje na území Bratislavy sú závislé na infiltračnom procese vody z Dunaja, a preto celé územie toku rieky v dotyku s vodnými zdrojmi, od Sihote cez Žitný ostrov je mimoriadne zraniteľné z hľadiska zásob pitnej vody, nielen pre územie hlavného mesta, ale aj pre jeho okolie. Potenciálne ohrozenie podzemných vôd patrí k absolútne najvážnejšiemu problému, ktorý vystupuje do popredia, a ktorému sa v danom území musia podriaďovať všetky činnosti. Dôsledky havárie, ako tomu bolo začiatkom 70.rokov v Slovnafte, spojenej s ohrozením zdrojov pitnej vody sú zásadné a predstavujú závažný vplyv na obyvateľstvo nášho mesta a jeho život. Navyše, naša zodpovednosť nie je len za územie mesta, ale za celý región, keďže zásoby pitnej vody na našom území sú najväčším zdrojom pitnej vody v Európe a je to práve pitná voda, ktorá bude mať v budúcnosti strategickú hodnotu.

Vedenie ropovodu, ktoré by prechádzalo cez územie nášho mesta bude vždy v kontakte s vzácnymi prírodnými územiami, s povrchovými či spodnými vodami a bude mať dôsledky na život v meste a na jeho kvalitu. Na území mesta sa akékoľvek trasovanie dostane aj mimo zdrojov pitnej vody do kontaktu s vedeniami pitnej vody, čo tak isto predstavuje zvýšené riziko pri haváriách. Pri vyhodnotení rizík primárnej a sekundárnej bezpečnosti potrubia dospeli odborníci k názoru, že najväčšie riziko je v tom, že zlyháva

výpočtová a signalizačná technika a najmä ľudský faktor. Žiadne technické opatrenia práve z tohto dôvodu nevedia vylúčiť riziko úniku ropy a ropných produktov do podzemných vôd v CHVO Žitný ostrov a do vôd Dunaja. Aj z toho dôvodu sú územia mimo sídiel a samozrejme mimo zdrojov pitnej vody vhodnejšie na umiestňovanie trasovania nebezpečných látok, v tomto prípade to bol tzv. karpatský koridor, ktorý vláda SR na rokovaní 9. 1. 2013 po detailnom posúdení variantných riešení zamietla a zamerala sa na tzv. mestský variant.

Stratégia na max. 50 rokov

Spoločnosť Bratislava-Schwechat Pipeline GmbH, ktorá zastrešuje stavbu ropovodu Bratislava -Schwechat je rakúska súkromná spoločnosť. V roku 2005 bola celá stavba zamietnutá ešte z jedného dôvodu: projekt bol oproti pôvodnej strategickej myšlienke prezentovaný ako transport ruskej ropy do Schwechatu a nie ako vytvorenie rezervy pre obidva koncerny, na rakúskej a slovenskej strane. Otázkou ostáva, nakoľko verejnoprospešná je takáto stavba súkromnej spoločnosti pre iné súkromné spoločnosti a ako ju z hľadiska celkovej stratégie treba posudzovať. Z dnešného pohľadu a píše sa rok 2013, čiže od zrodu projektu uplynulo 10 rokov, prevládajú pri posudzovaní zásobovania ropou všeobecne, v období ropného zlomu, nové aspekty a Bratislava je viazaná novými dokumentami (PHSR 2010) a dohodami (Dohovor primátorov 2012), ako aj ďalšími strategickými dokumentami EÚ, prijatými aj na vládnej úrovni, ktoré jednoznačne hovoria proti závislosti od energie z fosílnych zdrojov ako od strategického zdroja:

- **globálne znižovanie zásob ropy** – tzv. ropný zlom
- **nebezpečenstvo globálneho prepojenia** hospodárskych sietí zvyšuje riziko širokého dopadu krízy a katastrof: tak ako pád hospodárstva v zložke jednej krajiny spôsobil celosvetovú krízu, v prenesenom význame zosieťovanie ropných trás zvyšuje riziko ich znefunkčnenia (podľa Ferenc Biedermann <http://www.peak-oil.com/>,
- **dopravné prostriedky poháňané na ropné produkty** spôsobujú emisie oxidu uhličitého, ktoré celosvetovo predstavujú 20 až 25 % z celkových zdrojov znečistenia (podľa Transport Technologies and Policy Scenarios - Svetová energetická rada, 2007-10). Práve doprava prispieva zo všetkých energetických zdrojov najväčším podielom k tvorbe skleníkových plynov a je významným producentom smogu. Požiadavka na udržateľné formy dopravy rezonuje vo viacerých európskych dokumentoch, napr. v Tematickej stratégii mestského životného prostredia EÚ a v Adaptačnej stratégii EÚ na zmenu klímy, ako aj aktuálne posudzovaný „Návrh Operačného programu Kvalita životného prostredia (2014 – 2020)“,
- **odstraňovanie následkov ropného znečistenia** je veľmi nákladné a komplikované, v porovnaní s ostatným znečistením je plošne obmedzené, avšak z ďaleka väčšími dôsledkami na prírodu. Jeden liter benzínu alebo oleja znehodnotí približne milión litrov vody. Životné prostredie ohrozuje nielen ťažba a preprava ropy, ale aj využívanie produktov z ropy. Ropa a ropné produkty môžu počas prepravy znečistiť a ohroziť nielen rieky, moria, ale aj podzemnú vodu. Týmto spôsobom môže dôjsť k trvalému znečisteniu podzemných zásob pitnej vody, ako sa to stalo v 70. rokoch v Slovnafte. Znečistenie podzemných vôd a teda aj studní II. vodného zdroja ropnými látkami z tejto rafinérie spôsobilo, že osem mesiacov bolo bez pitnej vody cca 120-tisíc obyvateľov Bratislavy. Kým sa nevybudoval náhradný vodný zdroj v Kalinkove, neďaleko Bratislavy, bola pitná voda dodávaná obyvateľom v cisternách. Vodárenský zdroj Podunajské Biskupice je trvalo znehodnotený a nikdy viac nebude môcť byť použitý.
- **závody na spracovanie ropy** spôsobujú permanentné znečisťovanie ovzdušia a vôd a produkujú nebezpečný odpad, kým bratislavský Slovnaft v roku 2012 zreteľne znížil produkciu CO₂ a celkové množstvo znečisťujúcich látok vypustených do ovzdušia, dochádza k znečisťovaniu povrchových vôd a od roku 2007 do roku 2012 narástlo množstvo nebezpečného odpadu viac ako dvojnásobne. Z pripravovaného materiálu „Adaptačné stratégie pri zmene klímy“, spracovateľ kancelária HA, vyberáme:

„Zvláštnym problémom s presahom do strategických záujmov štátu, ale aj delikátnym medzinárodným problémom je fungovanie rafinérie Slovnaft na území Žitného ostrova, jedného z vodárensky najvýznamnejších území v Strednej Európe, a prípadná výstavba ropovodu z Rakúska. Nie je vylúčené, že možné radikálne zníženie disponibilných vodných zdrojov v rámci Slovenska (alebo v rámci strednej Európy) vytvorí tlak na prehodnotenie jeho lokalizácie v danom priestore.“

- **nebezpečenstvo havárií** aj z dôvodov zmeny klímy – povodne, prírodné katastrofy, nárazové zmeny teploty a pod. predstavujú nepredvídateľné riziká pri preprave, skladovaní a spracovaní nebezpečných látok. K nim sa priradujú úmyselné poškodzovania, sabotáže a pod.
- **rast využívania energie z alternatívnych zdrojov** - zo slnečnej a veternej energie, ako aj ďalších patrí k neustálemu zvyšovaniu sa nezávislosti od klasických zdrojov energie, ktorých výroba devastuje životné prostredie,
- **v súvislosti s klimatickými zmenami tvorba zdravého udržateľného prostredia pre život človeka.** „Z dlhodobého hľadiska je potrebné pripravovať a realizovať adaptačné opatrenia v súvislosti s hroziacimi negatívnymi dopadmi zmeny klímy v urbánnom prostredí. V medzinárodných aj domácich kruhoch je táto téma široko diskutovaná a ponúka sa veľa námetov na adaptačné opatrenia. Jedná sa najmä o zvyšovanie retenčnej schopnosti územia, zachytávanie dažďových vôd, zvyšovanie podielu vegetácie aj za pomoci využívania tzv. alternatívnych druhov zelene. Klimatickým zmenám by sa mala prispôsobovať aj celková koncepcia plánovania rozvoja urbanistickej štruktúry mesta.“ (PHSR Hl. mesta SR Bratislavy 2010). **K typom ohrozenia z hľadiska zmeny klímy patria aj povodne.**
- **Strategický dokument (PHSR)**, zaoberajúci sa budúcnosťou tak veľkého a významného mesta, akým je Bratislava, musí riešiť otázku takého zabezpečenia a správy budúcich zdrojov, najmä vody, energií a pôdy, aby kvalita života v meste bola udržaná a zvyšovaná aj v budúcich rokoch. Tieto otázky nie sú riešiteľné vlastnými silami mesta. Závisia, okrem iného, aj od energetickej koncepcie štátu, či Európskej únie. Mesto by však malo realizáciou vlastných opatrení (zvyšovanie energetickej efektivity objektov, zabezpečenie rezervných a diverzifikovaných zdrojov) aktívne niesť svoj diel zodpovednosti,
- **zodpovednosť obce pri zásobovaní obyvateľov pitnou vodou** upravuje Zákon o obecnom zriadení v § 3 Obec pri výkone samosprávy najmä... f) „zabezpečuje verejnoprospešné služby, najmä nakladanie s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom, udržiavanie čistoty v obci, správu a údržbu verejnej zelene a verejného osvetlenia, **zásobovanie vodou**, odvádzanie odpadových vôd, nakladanie s odpadovými vodami zo žump a miestnu verejnú dopravu.“ Z tohto dôvodu je prvoradou strategickou prioritou mesta chrániť kvalitu a výdatnosť vôd a vodárenských zdrojov (podľa PHSR):

Zachovanie kvality a výdatnosti vôd a vodárenských zdrojov

- o Mesto posilní politiku ochrany vodárenských zdrojov a zabezpečí ich racionálne využívanie. Identifikuje nové možnosti rozšírenia dostupných zdrojov, zabezpečí vhodné nakladanie s dažďovými a odpadovými vodami. V záujme zvýšenia kapacity vodárenských zdrojov mesto prispeje k racionálnemu využitiu potenciálu podzemných vôd, a to aj s ohľadom na dotáciu susedných regiónov.

Zavádzanie integrovaného manažmentu vodných zdrojov:

- o i. príprava a schválenie metodiky na prípravu plánu integrovaného manažmentu vodných zdrojov, zohľadňujúceho dôsledky očakávaných klimatických zmien na vodný režim mesta;
- o ii. zriadenie multisektorového koordinačného orgánu pre oblasť integrovaného manažmentu vodných zdrojov na úrovni mesta;
- o iii. zriadenie a využitie informačného systému pre priestorovú koordináciu aktérov na území povodia Dunaja;

- o iv. priemet plánov integrovaného manažmentu vodných zdrojov mesta do ÚPD a rozpočtu, prípadne do VZN.

Zachovanie vysokej kvality podzemnej vody v území vodárenských zdrojov:

- o i. **prijatie principiálneho stanoviska mesta k riešenie projektu ropovodu na základe otvorenej odbornej diskusie o ropovodnom prepojení medzi Bratislavou a rakúskym Schwechatom;**
- o ii. **spracovanie a schválenie dokumentu Generel ochrany existujúcich a zdokumentovaných vodárenských zdrojov Bratislavy, vrátane špecifikácie nezastaviteľných a inak chránených plôch.**

Záver

Vedenie ropovodu cez územie hl. mesta SR Bratislavy po negatívnom vyhodnotení trasy projektu MŽP SR v roku 2005 a v súlade s ďalšou textáciou aktuálneho ÚPN, že **„iný koridor pre produktovody SBL už na území mesta nie je k dispozícii“**, musí byť bezodkladne vyňaté z územného plánu hl. mesta tak, ako to ukladá uznesenie č. 1147/2013 z MsZ z 26. a 27. 6. 2013 v bode D.4:

Bez odkladu začať spracovávať zmenu územného plánu hlavného mesta SR Bratislavy, ktorá by vylúčila trasovanie ropovodu cez katastrálne územie hlavného mesta SR Bratislavy.

Trasovanie ropovodu na území hl. mesta SR je v priamom rozpore so zákonmi o ochrane prírody a krajiny, zákone o vodách, zákone o obecnom zriadení a so súčasnou stratégiou mesta z hľadiska udržateľného rozvoja (ÚPN 2007, PHSR 2010), ako aj aktuálnymi stratégiami SR a EÚ v oblasti ochrany a kvality životného prostredia.

Informácia o predpokladanom vplyve ropovodu „Bratislava - Schwechat“ z hľadiska životného prostredia a mestskej zelene.

Oddelenie životného prostredia a mestskej zelene pri spracovaní stanoviska k trase ropovodu Bratislava – Schwechat“ vychádzalo z informácií, ktoré sú uvedené v materiáloch: „Informácia o trasovaní ropovodu Bratislava – Schwechat“, spracovateľ Ing. arch. Jela Plencnerová, jún 2013, z vyhodnotenia uznesenia 1147/2013 a z materiálu „Informácia o trasovaní ropovodu Bratislava – Schwechat“, str. 6, bod „F“.

Z uvedených materiálov vyplýva, že trasovanie ropovodu nie je v súčasnosti definitívne zadefinované, preto nie je možné dostatočne obsiahnuť celkový vplyv stavby na územie.

Vplyv stavby ropovodu na prírodu a životné prostredie závisí od viacerých faktorov, v prvom rade od konkrétneho technického riešenia, ktoré však v súčasnosti nie je známe. Vo všeobecnosti však platí, že výstavbu nie je možné postaviť bez zásahu do pôvodnej prírody a bez záberu pôdy.

Ochranné pásmo pri tomto type technickej stavby (diaľkovody horľavých kvapalín) je v STN dané v hodnotách 100 – 300 m obojstranne od trasy produktovodu. Tento fakt je negatívne limitujúcim faktorom, ovplyvňujúcim ďalší rozvoj tohto územia a mesta.

Ak predpokladáme, že trasovanie ropovodu bude vedené intravilánom mesta dôjde k trvalému a negatívnemu zásahu do jeho organizmu. Hlavné mesto SR Bratislava je podľa schváleného územného plánu primárne vnímané ako politicko – kultúrne a vzdelávacie centrum. V zmysle uvedeného je Bratislava formovaná ako metropola Európy „tretieho tisícročia“. Prípadná realizácia uvedenej stavby nekorešponduje s deklarovaným zámerom.

Trasovanie ropovodu cez vysokourbanizované prostredie Bratislavy je potenciálnym nebezpečenstvom, ohrozujúcim zdroje pitnej vody nielen Žitného ostrova, ako najväčšieho rezervoára pitnej vody v strednej Európe, ale aj studní, ktoré sú priamo na území Bratislavy (Pečniansky les, Ostrovné lúčky).

V prípade vedenia trasy ropovodu popri komunikáciách Einsteinova a Dolnozemska sa bude stavba nachádzať v bezprostrednej blízkosti maloplošných chránených území (Soví les, Hrabiny, Starý háj, Chorvátske rameno), ale aj území európskeho významu, ktoré sú zaradené do sústavy NATURA 2000 (Bratislavské luhy, Ostrovné lúčky, Biskupické luhy).

Z uvedeného predpokladáme, že dôjde k závažnému narušeniu tohto biotopu, k poškodeniu vegetácie, vzhľadom na ochrannú zónu stavby a k možným únikom látok do spodných vôd. Taktiež počas rôznych technických porúch je dôvodný predpoklad opakovaného narušenia ekosystémov, pričom nebude poškodený len samotný biotop rastlinného charakteru, ale aj ostatné vzácne zložky fauny a flóry.

Vzhľadom na uvedené fakty trasa ropovodu je v rozpore so záujmami životného prostredia, ochrany prírody a krajiny, zelene a bude mať negatívny vplyv na socio – ekonomickú sféru mesta a jeho obyvateľov.

Oddelenie životného prostredia a mestskej zelene neodporúča trasovanie ropovodu v intraviláne mesta.

